

فهرست

پاسخنامه

تست

درسنامه

• درس اول: روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه ۶ — ۱۱ — ۸۶

• درس دوم: روان‌شناسی رشد ۱۷ — ۲۲ — ۸۹

• درس سوم: احساس، توجه، ادراک ۲۸ — ۳۳ — ۹۲

• درس چهارم: حافظه و علل فراموشی ۳۸ — ۴۳ — ۹۴

• درس پنجم: تفکر (۱) حل مسئله ۴۹ — ۵۳ — ۹۷

• درس ششم: تفکر (۲) تصمیم‌گیری ۵۸ — ۶۳ — ۹۹

• درس هفتم: انگیزه و نگرش ۶۸ — ۷۲ — ۱۰۱

• درس هشتم: روان‌شناسی سلامت ۷۷ — ۸۰ — ۱۰۳

• پاسخنامه کلیدی ۱۰۶

پاسخنامه این درس را
در صفحه ۹۹ بخوانید

تفکر (۲) تصمیم‌گیری

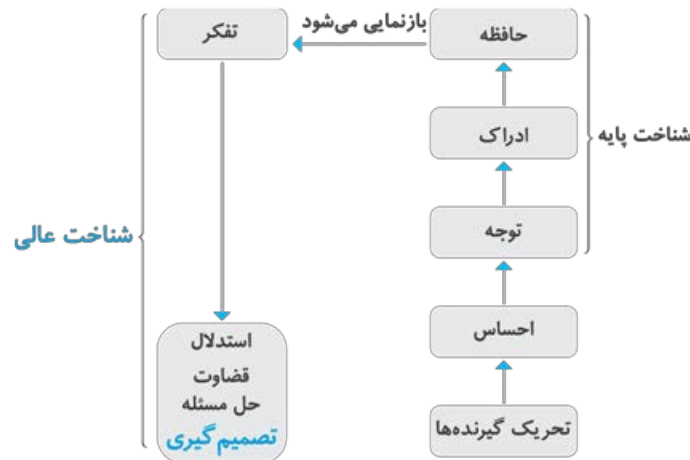
مقدمه

تعریف تصمیم‌گیری: ارزیابی راه‌های مختلف و انتخاب بهترین راه‌حل.

نکته: تصمیم‌گیری، عالی‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیت شناختی انسان است.

یادآوری

اگر یادتان باشد در فصل اول گفتیم از توجه تا تصمیم‌گیری شناخت نامیده می‌شود. به توجه، ادراک و حافظه، شناخت پایه و به انواع تفکر، شناخت عالی می‌گویند. هر چه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم، عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.

تصمیم‌گیری در بیانات حضرت علی (ع) در نهج البلاغه در رابطه با تصمیم‌گیری

- آن کس که از افکار و آراء گوناگون استقبال می‌کند، صحیح را از خطا به خوبی تشخیص می‌دهد (حکمت ۱۷۳ - درباره اهمیت مشورت کردن در تصمیم‌گیری)
- چون به یقین رسیدید اقدام کنید. (حکمت ۲۷۴ - درباره رسیدن به یقین به عنوان شرط تصمیم‌گیری)

تصمیم‌گیری و حل مسئله

تصمیم‌گیری و حل مسئله هر دو از فرایندهای تفکر هستند که با هم در ارتباط بوده و شباهت‌ها و تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند.

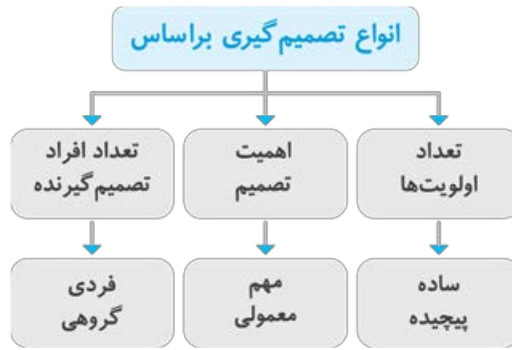
شباهت‌های تصمیم‌گیری و حل مسئله

تصمیم‌گیری، نوعی حل مسئله است: هر دو فرایند با مسئله سروکار دارند؛ زیرا تصمیم‌گیرندگان با این مسئله مواجه هستند که بهترین انتخاب چیست؟

تفاوت‌های تصمیم‌گیری و حل مسئله

تصمیم‌گیری	حل مسئله
توجه به موضوع انتخاب‌ها انتخاب بهترین اولویت از میان گزینه‌های مختلف	توجه به یافتن راه‌حل‌ها بازآفرینی (یافتن) راه‌حل‌های مسئله (پیدا کردن تنها راه‌حل ممکن که به حل مسئله منتهی می‌شود).
سروکار داشتن با اولویت‌ها همه گزینه‌های احتمالی فرد را به مقصد می‌رساند، ولی ممکن است اولویت مطلوب محسوب نشود.	سروکار داشتن با راه‌حل‌ها ممکن است راه‌حل‌های مختلفی داشته باشیم، ولی فقط یک راه است که ما را به حل مسئله می‌رساند.
انتخاب بهترین اولویت که با توجه به دغدغه فرد تصمیم‌گیرنده انتخاب می‌شود.	انتخاب راه‌حل منتهی به حل مسئله که با استفاده از روش‌های موفق و کارآمد محقق می‌شود.

انواع تصمیم‌گیری

تقسیم تصمیم‌گیری به انواع ساده - پیچیده (تعداد اولویت‌ها) و مهم - معمولی (میزان اهمیت) براساس نوع تصمیم است و در نهایت از ترکیب آن‌ها، ۴ نوع تصمیم‌گیری به وجود می‌آید:

تعداد اولویت میزان اهمیت	ساده	مثال	پیچیده	مثال
مهم	مهم ساده	انتخاب رشته تحصیلی از بین دو رشته نظری و فنی (در صورت مشخص بودن علائق)	مهم پیچیده	انتخاب همسر آینده انتخاب یک شهر به عنوان محل سکونت
معمولی	معمولی ساده	انتخاب غذای مورد نظر در یک غذاخوری خرید لباس براساس رنگ یا طرح	معمولی پیچیده	انتخاب بهترین دروازه‌بان از بین دانش‌آموزان مدرسه

نکته ۱ وقتی بخواهیم تصمیم ساده‌ای بگیریم، تعداد اولویت‌ها کمک‌کننده است (مانند انتخاب یک غذا در رستوران)، اما در تصمیم‌های مهم، تعداد بالای اولویت‌ها اثر معکوس دارد و تصمیم‌گیری را سخت‌تر می‌کند (مانند انتخاب خرید یک خانه از بین هزار خانه پیشنهادی). **۲** دشواری یک تصمیم‌گیری تابع توانمندی، نگرش‌ها و تجربیات شخصی است. **۲** در برخی از تصمیم‌گیری‌ها همه افراد یکسان عمل می‌کنند، اما در آن دسته از تصمیم‌گیری‌هایی که بعد شخصی دارد، هر فردی متناسب با ویژگی‌های خودش تصمیم می‌گیرد.

نکات کلیدی برای تشخیص بهتر

تشخیص تصمیم‌گیری دشوار: این نوع تصمیم‌گیری از نوع «مهم و پیچیده» است و دارای اهمیت بسیار زیاد است، ولی به دلیل میزان خطر بالایی که در تصمیم‌گیری وجود دارد، به آن تصمیم‌گیری دشوار گفته می‌شود. مانند تصمیم یک پزشک در مورد بیماری که کهولت سن دارد و بیهوشی برایش خطرناک است و در عین حال بهترین روش برای درمان او جراحی است.

تشخیص تصمیم‌گیری ساده و پیچیده: این نکته را در نظر داشته باشید که در تصمیم‌گیری‌های ساده، تصمیم‌گیری از میان مواردی است که در یک ویژگی با هم تفاوت دارند. در حالی که در تصمیم‌گیری‌های پیچیده، تصمیم‌گیری از میان مواردی است که ویژگی‌های متعدد داشته و در چند ویژگی با هم متفاوت‌اند؛ مثلاً در انتخاب یک شهر به عنوان محل سکونت، حتی اگر این انتخاب بین دو شهر باشد، تصمیم‌گیری پیچیده محسوب می‌شود. زیرا هر اولویت (شهر) دارای ویژگی‌های چندگانه است.

تشخیص تصمیم‌گیری‌های مهم و معمولی: این نکته را در نظر داشته باشید که تصمیمات معمولی به امور روزمره و عادی زندگی هستند؛ در حالی که تصمیمات مهم مربوط به امور تعیین‌کننده زندگی آینده هستند که تا مدت طولانی زندگی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

تصمیم‌گیری براساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده

تصمیم‌گیری براساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده	مثال
فردی	انتخاب رشته تحصیلی
گروهی	انتخاب رئیس‌جمهور از بین نامزدهای مختلف تصمیمات اعضای تیم والیبال به هنگام برگزاری مسابقه

ملاک‌های تصمیم‌گیری

افراد در موقعیت‌های مختلف براساس ملاک‌های مختلف تصمیم‌گیری می‌کنند:

ملاک تصمیم‌گیری	توضیح	مثال
میزان سودمندی (هزینه و مزیت)	براساس خرد و دانش خود هزینه‌ها و مزایای خاص یک تصمیم را می‌سنجیم.	فردی می‌خواهد رایانه بخرد. هنگام خرید رایانه برای این که به سودمندی برسد، مقدار هزینه و مزایای رایانه‌های مختلف را با هم مقایسه می‌کند و در نهایت براساس دانشی که به دست آورده است، تصمیم می‌گیرد.
میزان خطر (خطر از دست دادن)	گاهی تصمیم‌گیری علاوه بر مزایایی که دارد با خطر (خطر از دست دادن و ضرر کردن) همراه است. در چنین حالتی اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری وجود ندارد. نکته البته در برخی موارد، افراد خطر از دست دادن را در نظر نمی‌گیرند؛ مثلاً افراد معتاد علی‌رغم از دست دادن سلامتی و حیثیت اجتماعی خود، حاضرند دخانیات و مواد مخدر را مصرف کنند.	فرد در مسابقهٔ بادکنک شرکت می‌کند. قاعدهٔ بازی به این صورت است که هر چه بادکنک بیشتری باد شود، فرد جایزهٔ بیشتری می‌گیرد؛ ولی اگر بادکنک بترکد فرد باید همهٔ جایزه‌های قبلی را برگرداند. ملاک شرکت در این مسابقه، تصمیم‌گیری براساس خطر از دست دادن خواهد بود.
هزینه‌های قبلی	گاهی ممکن است فرد به دلیل هزینه‌های قبلی که صرف کرده است، در تصمیم‌گیری دچار خطا شده و مسیر آینده را به اشتباه طی کند.	فردی که برای تماشای بازی فوتبال تیم محبوبش بلیط تهیه کرده و روز مسابقه با هوای بارانی مواجه می‌شود، با وجود اطلاع از بارندگی و احتمال بیماری - به خاطر صرف هزینهٔ قبلی که انجام داده - حاضر به ترک ورزشگاه نمی‌شود.

سبک‌های تصمیم‌گیری

تعریف به روش‌های ثابت و یکنواخت تصمیم‌گیری افراد، سبک تصمیم‌گیری می‌گویند.

سبک تصمیم‌گیری	شاخصه‌های سبک	مثال
تکانشی	<ul style="list-style-type: none"> ◀ زیربنای این نوع تصمیم‌گیری، عجله و شتاب است. ◀ فرد به صورت ناگهانی و با عجله تصمیم می‌گیرد. ◀ رفتار فرد بدون محاسبه و بی‌توجه به عواقب کار خود است. ◀ بلافاصله با پشیمانی همراه است. ◀ در میان نوجوانان بیشتر دیده می‌شود. 	نوجوانی که به خاطر علاقهٔ زیادش به ماشین‌های جدید، با دیدن یک ماشین جدید در خیابان، تصمیم به دزدیدن آن می‌گیرد.
احساسی	<ul style="list-style-type: none"> ◀ زیربنای این نوع تصمیم‌گیری، احساسات، عواطف و هیجانات زودگذر است. ◀ روش ماندگار و پایداری برای تصمیم‌گیری نیست. ◀ ممکن است پیامدهای ناگواری به همراه داشته باشد. ◀ در متون دینی به پرهیز از تصمیم‌گیری احساسی اشاره شده است. ◀ احساسات به دلیل زودگذربودن نمی‌تواند مبنای تصمیم‌گیری باشد. 	فردی که برای ازدواج، صرفاً براساس احساسات و بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی، خانوادگی و مالی خانواده‌ها تصمیم می‌گیرد که ممکن است با تجارب منفی همراه باشد.
وابسته	<ul style="list-style-type: none"> ◀ زیربنای این نوع تصمیم‌گیری اطاعت کورکورانه از دیگران است. ◀ مبنای انتخاب فرد، تصمیم دیگران است. ◀ با این که انتخاب دیگران ممکن است برای فرد انتخاب مناسبی نباشد، باز هم براساس تصمیم دیگران عمل می‌کند. 	دانش‌آموزی که ملاک انتخاب مدرسهٔ جدیدش، وجود دوستانش در آن مدرسه است و در این انتخاب به مسافت زیاد و هزینهٔ بالایی که باید متحمل شوند، توجهی ندارد.
اجتنابی	<ul style="list-style-type: none"> ◀ زیربنای این نوع تصمیم‌گیری اجتناب است. ◀ فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی به دلیل نگرانی و ترس از موضوع و عواقب آن، هیچ‌گاه تصمیم خود را عملی نمی‌کند. ◀ دست، دست می‌کند و کار امروز را به فردا می‌اندازد. ◀ بر این باور است که همه‌چیز خودبه‌خود درست می‌شود. ◀ زمان را از دست می‌دهد و مشکلاتش بیشتر می‌شود. 	فردی که به خاطر رفتار ناشایست دوستانش قصد جدایی از آن‌ها را دارد، اما به خاطر ترس از عواقب آن مدام این تصمیم را به تعویق می‌اندازد.

<p>دانش‌آموزی که قصد انتخاب رشته تحصیلی دارد و برای این تصمیم‌گیری، رشته‌های مورد علاقه خود را بررسی می‌کند؛ با مشاور مدرسه و پدر و مادر خود مشورت می‌کند، علایق و انگیزه‌های خود را در کنار سایر اطلاعات قرار می‌دهد و در نهایت تصمیم‌گیری می‌کند.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◀ زیربنای این نوع تصمیم‌گیری اندیشیدن است. ◀ بهترین و پایدارترین شیوه تصمیم‌گیری است. ◀ در عوامل زیربنایی با سایر سبک‌ها فرق دارد. ◀ فرد تمامی راهکارهای ممکن را می‌سنجد. ◀ تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است. ◀ فرد پله پله و طبق قوانین پیش می‌رود. ◀ هیچ‌کدام از این موارد در این تصمیم‌گیری جایی ندارد: عجله و شتاب، احساسات و هیجان‌های زودگذر، اطاعت و پیروی کورکورانه و اجتناب. 	<p>منطقی (عقلانی)</p>
---	--	------------------------------

نکته کلیدی برای تشخیص سبک احساسی از تکانشی: تفاوت این دو سبک در سرعت بروز هیجان و عمل به تصمیم هیجانی است.

◀ در سبک تصمیم‌گیری **تکانشی**، فرد براساس هیجان لحظه‌ای (خشم، لذت و ...) و بدون فکر تصمیم می‌گیرد و تصمیمش را در لحظه عملی می‌کند.
 ◀ در سبک تصمیم‌گیری **احساسی**، فرد براساس احساسات و عواطف خود تصمیم می‌گیرد که لزوماً بدون فکر و در لحظه نیست، بلکه به دلیل **غلبه احساسات** بر منطقی است.

💡 **تکته** تمامی سبک‌های تصمیم‌گیری به‌جز سبک تصمیم‌گیری «منطقی» ناکارآمد و ناپایدار هستند؛ زیرا تصمیم‌گیری یک امر مهم و پایدار است و چون همه ابعاد زندگی را در بر می‌گیرد، به روش‌های پایدار و ماندنی نیاز دارد.

مراحل تصمیم‌گیری

مراحل	اقدام مورد نیاز	مثال
۱	شناسایی و تعریف تصمیم مورد نظر	موضوع تصمیم مورد نظر ما انتخاب رشته تحصیلی است.
۲	شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌های آن تصمیم	در این مرحله باید تعداد رشته‌های انتخابی و اولویت‌هایمان برای انتخاب رشته تحصیلی مشخص شود. به عنوان مثال، اولویت ما از بین رشته‌های علوم انسانی، علوم تجربی، علوم ریاضی و فنی و حرفه‌ای است.
۳	بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت	در این مرحله باید کمی دقیق‌تر شده و ویژگی‌های هر یک از رشته‌های تحصیلی مورد نظر خود را استخراج کنیم.
۴	ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت	در این مرحله باید پیامدهای انتخاب رشته تحصیلی انتخابی خود شامل علایق و امنیت شغلی را مورد ارزیابی قرار دهیم.
۵	اجرای بهترین اولویت	در نهایت با بررسی‌های بالا رشته علوم انسانی از بین سایر رشته‌ها انتخاب می‌شود.
۶	تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر	در این مرحله ریز دروس علوم انسانی را که انتخاب کرده‌ایم، به صورت دقیق‌تر، جزئی‌تر، هدفمندتر و کارآمدتر مطالعه می‌کنیم.
۷	بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر	در این مرحله پس از ورود به رشته علوم انسانی، پیشرفت تحصیلی و میزان رضایت تحصیلی خود را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

💡 **تکته** برای رسیدن به نتایج مطلوب، هر نوع تصمیم‌گیری باید **مرحله‌به‌مرحله** پیش رود.

موانع تصمیم‌گیری

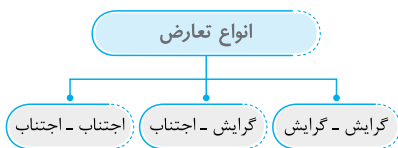
💡 **تعریف** موانع تصمیم‌گیری، **روش‌ها و قواعد غلطی** هستند که مراحل تصمیم‌گیری را تحت تأثیر قرار می‌دهند و **نتایج منفی** به بار می‌آورند.

موانع تصمیم‌گیری	توضیح	مثال
سوگیری تأیید	فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند.	فردی که با وجود شواهدی از ناراستی یکی از همشهریان، همچنان بر این باور است که همشهریان وی عاری از خطا هستند.
اعتماد افراطی	وقتی فرد به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود، بیش از حد اعتماد دارد.	دانش‌آموز زرنگی که به دلیل اعتماد بیش از حد به خودش فکر می‌کند، در همه‌جا با کمی مطالعه بهترین نتیجه را خواهد گرفت.
کوچک‌شمردن خود	دست کم گرفتن خود، عصبانی‌بودن، ترس‌بودن و اعتمادبه‌نفس پایین و ترس از نتیجه نامناسب	دانش‌آموزی که به دلیل اعتمادبه‌نفس پایین و ترس از نتیجه نامناسب در آزمون مدارس نمونه شرکت نمی‌کند.

<p>مربی فوتبالی که به دلیل ابراز احساسات منفی تماشاگران، بهترین بازیکن خود را تعویض می کند.</p>	<p>افراد و موقعیت‌های مختلف، واکنش‌های هیجانی متفاوتی در ما ایجاد می کنند.</p> <p>این واکنش‌های عاطفی، به دلیل زودگذر بودن، نمی تواند ملاک تصمیم گیری باشد.</p> <p>افرادی که قادر به کنترل هیجان‌های خویش نباشند، به طور مداوم با شکست در تصمیم گیری روبه رو می شوند.</p>	<p>کنترل نکردن هیجانات</p>
---	---	----------------------------

نکته کنترل نکردن هیجانات با «سبک تصمیم گیری احساسی» و کوچک شمردن خود با «سبک تصمیم گیری اجتنابی» ارتباط دارد؛ زیرا فردی که سبک تصمیم گیری اجتنابی دارد و کورکورانه از دیگران تبعیت می کند، قطعاً اعتماد به نفس بسیار پایینی دارد.

پیامدهای ناتوانی در تصمیم گیری

یکی از مهم ترین پیامدهای ناتوانی در تصمیم گیری «تعارض» است.

تعریف تعارض: حالت عاطفی ناخوشایندی است که وقتی در موقعیتی باشیم که **حتماً باید تصمیم بگیریم، ولی قادر به تصمیم گیری نباشیم؛** برایمان ایجاد می شود.

تعارض انواع مختلفی دارد که در جدول زیر به آن اشاره شده است:

مثال	تعریف	انواع تعارض
<p>ناتوانی در تصمیم گیری فردی که هم زمان علاقه مند به تحصیل در رشته روان شناسی (گرایش) و گذراندن دوره آموزشی حسابداری (گرایش) است. ولی به دلیل هم زمانی تشکیل کلاس ها مجبور به انتخاب یکی از این دو است.</p>	<p>ناتوانی در تصمیم گیری برای انتخاب بین دو موضوع جذاب و خواستنی</p>	<p>گرایش - گرایش</p>
<p>ناتوانی در تصمیم گیری فردی که در دانشگاه، رشته مورد علاقه (گرایش) خود را در شهری غیر از شهر محل زندگی خود قبول شده است و باید از خانواده خود دور شود (اجتناب).</p>	<p>ناتوانی در تصمیم گیری برای انتخاب یک موضوع که هم زمان دو جنبه خواستنی و ناخواستنی دارد.</p>	<p>گرایش - اجتناب</p>
<p>ناتوانی در تصمیم گیری برای انتخاب تحمل درد ناشی از بیماری (اجتناب) یا درد ناشی از آمپول (اجتناب)</p>	<p>ناتوانی در تصمیم گیری برای انتخاب بین دو موضوع نامطلوب و ناخواستنی که فرد مجبور به انتخاب یکی از آن دو است.</p>	<p>اجتناب - اجتناب</p>

نکته ۱ برای تشخیص ساده تر تعارض **گرایش - اجتناب** از دو تعارض دیگر، این نکته مهم را در نظر داشته باشید که در تعارض **گرایش - اجتناب** با دو جنبه خواستنی و ناخواستنی از یک موضوع مواجه هستیم. ۲ اگر فردی، به صورت مداوم و پی در پی، تعارض های مختلفی را تجربه کند، دچار آسیب های روانی و جسمانی می شود. ۳ ناتوانی در تصمیم گیری منجر به تعارض و ناتوانی در حل مسئله منجر به ناکامی می شود.

چند پیشنهاد برای تصمیم‌گیری بهتر

موفقیت و سلامت یک فرد و جامعه به چگونگی تصمیم‌گیری‌های آن‌ها بستگی دارد. تصمیم‌گیری یک مهارت است و در صورت کسب این مهارت، کم‌تر دچار آسیب‌های روانی - اجتماعی خواهیم شد. تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده و بدون تفکر، علاوه بر آسیب فرد، آسیب‌های روانی - اجتماعی همچون اعتیاد، ایدز، بزهکاری، خشونت، بی‌بندوباری و تصادفات جاده‌ای را به دنبال دارد.

عوامل مؤثر بر ارتقای مهارت تصمیم‌گیری	توضیحات
شناخت دقیق تصمیم مورد نظر	هر چه موضوع تصمیم‌گیری دقیق‌تر باشد، اقدام‌های بعدی هم شفاف‌تر خواهد بود.
استفاده از سبک تصمیم‌گیری منطقی	شاید همه ما در برخی موقعیت‌ها مجبور شویم از سایر سبک‌های تصمیم‌گیری استفاده کنیم. سبک غالب هر فردی باید از نوع تصمیم‌گیری منطقی باشد. در تصمیم‌گیری‌های مهم، استفاده از سبک‌های غیرمنطقی، آسیب‌زا و خطرآفرین است.
استفاده از روش‌های «میانبر» در تصمیم‌گیری‌های پیچیده و مهم	یکی از روش‌های میانبر «حذف تک‌تک جنبه‌ها» است؛ یعنی با توجه به هدف مورد نظر، گزینه‌های نامناسب حذف شوند تا در نهایت از بین گزینه‌های باقی‌مانده انتخاب راحت‌تری داشته باشیم.
شناخت دقیق موقعیت‌های پرخطر	در صورتی که موقعیت‌های خطر را بشناسیم، در صورت مواجهه‌شدن با آن‌ها، تصمیم‌گیری برایمان راحت‌تر خواهد بود. برخی موقعیت‌های پرخطر برای کودکان و نوجوانان عبارت‌اند از: صحبت و ارتباط با افراد غریبه - اعتماد بیش از حد به دیگران - مصرف سیگار - مخفی کردن موضوع مهم از والدین - دادن پاسخ عاطفی غیرمعمول به دیگر افراد و ...

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

شماره صفحه پاسخ : ۹۹

تعریف تصمیم‌گیری

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۳۱۷- عالی‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیت شناختی انسان کدام است و کدام گزینه تعریف صحیح‌تری از آن، ارائه می‌دهد؟

- ۱) حل مسئله - یافتن بهترین راه برای رسیدن به هدف با توجه به شرایط موجود
- ۲) حل مسئله - ارزیابی راه‌های مختلف و انتخاب بهترین راه
- ۳) تصمیم‌گیری - ارزیابی راه‌های مختلف و انتخاب بهترین راه
- ۴) تصمیم‌گیری - یافتن بهترین راه برای رسیدن به هدف با توجه به شرایط موجود

۳۱۸- حضرت علی علیه السلام شرط تصمیم‌گیری را چه چیز می‌دانند؟

- ۱) استقبال از افکار گوناگون
- ۲) ارزیابی راه‌حل‌های مختلف
- ۳) رسیدن به یقین
- ۴) شناخت مسئله

۳۱۹- صدرا در کدام‌یک از موارد زیر فرآیند شناخت پیچیده‌تری را تجربه کرده است؟

- ۱) صدرا موفق شد سؤالات المپیاد ریاضی را به سرعت حل کند.
- ۲) صدرا بعد از بررسی رشته‌های دانشگاهی، رشته ریاضی محض را انتخاب کرد.
- ۳) صدرا بین دو دوست خود که با هم اختلاف سلیقه داشتند، قضاوت کرد.
- ۴) صدرا کتاب گلستان سعدی را حفظ است.

تصمیم‌گیری و حل مسئله

۳۲۰- در رابطه با حل مسئله و تصمیم‌گیری کدام‌یک از گزینه‌های زیر صحیح نیست؟

- ۱) حل مسئله، نوعی تصمیم‌گیری است.
- ۲) در حل مسئله، فرد راه‌حل‌های مسئله را بازآفرینی می‌کند.
- ۳) دغدغه افراد در تصمیم‌گیری انتخاب بهترین اولویت است.
- ۴) اولویت‌های یک تصمیم‌گیری می‌تواند شامل همه گزینه‌های احتمالی باشد.

۳۲۱- عبارت زیر به چه معناست؟

«اولویت‌های یک تصمیم‌گیری می‌تواند شامل همه گزینه‌های احتمالی باشد.»

- ۱) در تصمیم‌گیری فقط یک راه است که ما را به مقصد می‌رساند.
- ۲) هر اولویتی، فرد تصمیم‌گیرنده را به هدف می‌رساند.
- ۳) در تصمیم‌گیری، فرد باید راه‌حل‌های مسئله مورد نظر را خودش بازآفرینی کند.
- ۴) در تصمیم‌گیری با اولویت‌ها سروکار داریم.

انواع تصمیم‌گیری

۲۲۲- تقسیم تصمیم‌گیری به انواع ساده - پیچیده و مهم - معمولی براساس ..... است.

- (۱) نوع تصمیم (۲) تعداد افراد تصمیم‌گیرنده (۳) شدت تصمیم (۴) کمیت تصمیم

۲۲۳- دشواری یک تصمیم‌گیری تابع کدام‌یک از گزینه‌های زیر نیست؟

- (۱) توانمندی‌ها (۲) نگرش‌ها (۳) دانش اجتماعی (۴) تجربیات شخصی

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۲۲۴- به ترتیب هر یک از مثال‌های زیر به کدام نوع از تصمیم‌گیری‌ها مربوط می‌شود؟

(الف) مریم که اهل تهران است در انتخاب بین چند شغل که یکی در تهران است و درآمد کمی دارد و دیگری در شهرستان‌های مختلفی است و درآمد بیشتری دارد ولی او را از خانواده‌اش دور می‌کند، دچار مشکل شده است.

(ب) فردا فرهاد در اجلاس بزرگی، قصد سخنرانی دارد و او در انتخاب رنگ پیراهنش بین آبی و لیمویی در شک و تردید است.

(پ) انتقال پایتخت از تهران به شهرهای دیگر، رئیس‌جمهور و نمایندگان را در طی سال‌های اخیر برای تصویب کردن، دچار مشکل کرده است.

(ت) شیرین در انتخاب بین کادوی تولد برای دوستش بین دو رنگ به تردید می‌رسد.

- (۱) معمولی پیچیده - مهم پیچیده - مهم پیچیده - معمولی ساده (۲) مهم پیچیده - معمولی ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده

- (۳) مهم پیچیده - مهم ساده - معمولی پیچیده - مهم ساده (۴) معمولی پیچیده - معمولی ساده - معمولی ساده - معمولی ساده

۲۲۵- صبا بعد از گذشت دو سال از تحصیل در رشته کامپیوتر، می‌خواهد انصراف داده و در رشته روان‌شناسی ادامه تحصیل دهد. تصمیم او از چه نوعی است؟

- (۱) مهم و ساده (۲) مهم و پیچیده (۳) ساده و معمولی (۴) مهم و معمولی

۲۲۶- با توجه به این‌که تصمیم‌گیری نوعی حل مسئله است، تصمیم‌گیری «مهم و ساده» و «پیچیده و معمولی» به ترتیب از کدام نوع حل مسئله است؟

- (۱) خوب تعریف‌شده - خوب تعریف‌نشده (۲) خوب تعریف‌شده - خوب تعریف‌نشده

- (۳) خوب تعریف‌نشده - خوب تعریف‌نشده (۴) خوب تعریف‌نشده - خوب تعریف‌شده

ملاک‌های تصمیم‌گیری

۲۲۷- تصمیم‌گیری براساس هزینه‌ها و مزایای خاص بیانگر کدام‌یک از ملاک‌های تصمیم‌گیری است؟

- (۱) میزان سودمندی (۲) میزان خطر (۳) هزینه‌های قبلی (۴) دوری از هیجانات

۲۲۸- «شهاب تمام درآمد خود را در یکی از بانک‌های آمریکایی سرمایه‌گذاری کرده بود. دو سال پیش به دلیل افزایش تحریم‌های آمریکا بر افراد ایرانی و به دلیل این‌که می‌توسید حسابش را بلوکه کنند، کل سرمایه‌اش را از این بانک خارج کرد.» در این مثال، شهاب براساس چه ملاکی تصمیم گرفت که سرمایه‌گذاری در این بانک را متوقف سازد؟

- (۱) میزان سودمندی (۲) هزینه‌های قبلی (۳) خطر (۴) اعتماد افراطی

۲۲۹- ملاک تصمیم‌گیری یک فرد قمارباز برای ادامه قماربازی کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟

- (۱) میزان سودمندی (۲) هزینه‌های قبلی (۳) میزان خطر (۴) هیجانات

۲۳۰- فردی که دچار تعارض گرایش - اجتناب شده است، به دلیل وجود کدام‌یک از ملاک‌های تصمیم‌گیری، در انتخاب کردن یا انتخاب نکردن گزینه مورد نظر مردد می‌شود؟

- (۱) مزایا (۲) هزینه‌های قبلی (۳) میزان خطر (۴) اعتماد افراطی

سبک‌های تصمیم‌گیری

۲۳۱- سبک کارآمد در تصمیم‌گیری، کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟

- (۱) احساسی (۲) منطقی (۳) وابسته (۴) اجتنابی

۲۳۲- «دست‌دست کردن» و «کار امروز را به فردا انداختن» از ویژگی‌های کدام‌یک از سبک‌های تصمیم‌گیری است؟

- (۱) احساسی (۲) اجتنابی (۳) تکانشی (۴) وابسته

۲۳۳- چرا در تصمیم‌گیری برای ازدواج، احساسی عمل کردن صحیح نیست؟

- (۱) زیرا قطعاً با پشیمانی همراه است. (۲) زیرا با عجله و بدون محاسبه است.

- (۳) زیرا این تصمیم‌گیری نیاز به روش‌های پایدار و ماندنی دارد. (۴) زیرا باعث می‌شود که فرد، تصمیم‌گیری را به زمان دیگری محول کند.

۲۳۴- شهردار شهری، بعد از بازدید از برج بلند شهر دیگری با عجله و علی‌رغم مخالفت مهندسين دستور می‌دهد مانند آن برج را در شهر خود بسازند، سبک تصمیم‌گیری شهردار چیست؟

- (۱) تکانشی (۲) احساسی (۳) اجتنابی (۴) وابسته

۳۳۵- در قتل‌هایی که قاتل و مقتول، پیش از صحنه قتل یکدیگر را نمی‌شناخته‌اند، به احتمال زیاد سبک تصمیم‌گیری قاتل برای آن قتل، کدام‌یک از سبک‌های زیر بوده است؟

- (۱) احساسی (۲) اجتنابی (۳) وابسته (۴) تکانشی
 ۳۳۶- زیربنای سبک تصمیم‌گیری منطقی کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟
 (۱) قانونمندی (۲) نظم و قاعده (۳) اطاعت (۴) اندیشیدن

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۳۳۷- کدام‌یک از عبارات زیر بیانگر سبک تصمیم‌گیری احساسی است؟

- (۱) سیما در رشته روان‌شناسی تحصیل می‌کند؛ خواهرش به توصیه او همان رشته را انتخاب می‌کند.
 (۲) پدر فریده مبلغی پول برای خرید لوازم تحصیلی‌اش به او داده است. فریده در راه چشمش به لباسی می‌افتد و همه پولش را خرج خرید آن می‌کند.
 (۳) فرهاد از رشته تحصیلی خود ناراضی بود. او چهار سال در دانشگاه نمره‌های پایینی کسب کرده ولی هیچ اقدامی برای تغییر این وضعیت نکرد.
 (۴) علی از طرز لباس پوشیدن عمویش لذت می‌برد؛ عموی او بنگاه املاک دارد و علی هم تصمیم گرفته است همین شغل را برای خود برگزیند.

۳۳۸- سودابه در عرض یک روز بدون این‌که علایق خود را در نظر بگیرد، فکر کند یا با کسی مشورت کند، در انتخاب رشته، رشته «علوم تجربی» را انتخاب می‌کند و سهیلا نیز به خاطر سودابه همین رشته را انتخاب می‌کند. سبک تصمیم‌گیری سودابه و سهیلا به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

- (۱) وابسته - تکانشی (۲) تکانشی - وابسته (۳) تکانشی - احساسی (۴) احساسی - وابسته

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۳۳۹- اصطلاح «چشم و هم‌چشمی» به کدام سبک تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

- (۱) احساسی (۲) تکانشی (۳) اجتنابی (۴) وابسته

۳۴۰- دوست مسعود در حال غرق‌شدن در دریا بود، مسعود با این‌که شناکردن بلد نبود، وقتی با این صحنه مواجه شد سریعاً خود را به آب انداخت. سبک تصمیم‌گیری مسعود کدام‌یک از سبک‌های زیر بوده است؟

- (۱) تکانشی (۲) احساسی (۳) وابسته (۴) منطقی

● با مطالعه مثال زیر به ۲ سوال زیر آن پاسخ دهید:

«معلم، یک بسته حاوی چند بادکنک و چند قلم از نوشت‌افزار درسی را به کلاس می‌آورد. از بچه‌ها می‌خواهد بادکنک‌ها را باد کنند، هر چه بیشتر باد کنند، یک هدیه بیشتر به آن‌ها می‌دهد. اگر قبل از ترکیدن بادکنک انصراف دهند می‌توانند جایزه‌ها را نگه دارند اما اگر بادکنک ترکید، باید همه هدایای قبلی را پس بدهند.»

۳۴۱- پارسا بدون در نظر گرفتن احتمال ترکیدن بادکنک و برای دریافت جایزه بیشتر، آن را آن‌قدر باد می‌کند تا می‌ترسد. سبک تصمیم‌گیری پارسا چیست؟

- (۱) احساسی (۲) وابسته (۳) تکانشی (۴) اجتنابی

۳۴۲- امیر بعد از دو بار فوت کردن بادکنک، در همان ابتدا از ادامه بادکردن صرف نظر کرده و جایزه‌اش را دریافت می‌کند، تصمیم‌گیری او براساس کدام‌یک از ملاک‌های تصمیم‌گیری است؟

- (۱) میزان سودمندی (۲) میزان خطر (۳) هزینه‌های قبلی (۴) هزینه‌ها و مزیت‌ها

مراحل تصمیم‌گیری

۳۴۳- در تصمیم‌گیری پس از مرحله «بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت» باید وارد کدام‌یک از مراحل تصمیم‌گیری بشویم؟

- (۱) شناسایی تعداد انتخاب‌ها (۲) بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر
 (۳) تعهد و پایبندی به اجرای اولویت (۴) ارزیابی پیامدهای هر انتخاب

۳۴۴- مریم با هدف انتخاب رشته تحصیلی خود، در حال بررسی آینده شغلی و میزان درآمد رشته‌های مختلف است. او کدام مرحله از مراحل تصمیم‌گیری را محقق می‌سازد؟

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۳۴۵- نوید در حال انتخاب رشته است و به مرحله «بررسی دروس هر رشته» رسیده است، یعنی الان در کدام‌یک از مراحل تصمیم‌گیری است؟

- (۱) شناسایی و تعریف تصمیم مورد نظر (۲) بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت
 (۳) اجرای بهترین اولویت (۴) شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌ها

موانع تصمیم‌گیری

۳۴۶- وقتی دانش‌آموز زرتنگی فکر می‌کند که در همه‌جا با اندک مطالعه‌ای بهترین نتیجه را می‌گیرد، با کدام مانع تصمیم‌گیری سروکار دارد؟

(انسانی ۹۸)

- (۱) سوگیری تأیید (۲) اعتماد افراطی (۳) عدم کنترل هیجانات (۴) کوچک‌شمردن خود

۳۴۷- مدیر مدرسه، بهترین دانش‌آموز مدرسه را به خاطر خطایی کوچک اخراج می‌کند و بعد از فروکش کردن عصبانیت، به شدت پشیمان می‌شود. کدام‌یک از عوامل زیر، مانع تصمیم‌گیری صحیح مدیر شده است؟

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

- (۱) اعتماد افراطی (۲) سوگیری تأیید (۳) عدم کنترل هیجانات (۴) کوچک‌شمردن خود

۳۴۸- مانع تصمیم‌گیری صحیح در مثال زیر کدام‌یک از گزینه‌های زیر بوده است؟

- «و حید ۲۴ ساله امروز پس از شنیدن خبر فوت پدرش در یک تصادف رانندگی، بسیار خشمگین شد و به سمت راننده‌ی خاطی حمله برد.»
- (۱) سوگیری تأیید (۲) اعتماد افراطی (۳) کوچک‌شمردن خود (۴) کنترل‌نکردن هیجانات

۳۴۹- هیجانات به چه دلیل نمی‌توانند ملاک تصمیم‌گیری باشند؟

- (۱) احساسی بودن (۲) کورکورانه بودن (۳) زودگذر بودن (۴) آسیب‌های روانی - اجتماعی

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۳۵۰- هر کدام از مثال‌های مطرح‌شده به ترتیب مربوط به کدام‌یک از موانع تصمیم‌گیری است؟

(الف) رئیس بانک به علت خطای کارمند خود در بخش صندوق‌داری و خشم زیاد، درجا حکم اخراج او را صادر می‌کند.
(ب) فردی می‌خواهد تسهیلاتی از بانک بگیرد و پروژه‌ی عظیمی برای اشتغال دیگران و سود خود راه بیندازد، اما او از این‌که نتواند موفق شود به شدت می‌ترسد و کار را آغاز نمی‌کند.

(پ) در یک شرکت وارداتی کارمندان شرکت مدام در تلاش‌اند با ارائه‌ی شواهد درست و منطقی مدیرعامل شرکت را متوجه ضعف و خطاهای پی‌درپی یکی از کارمندان کنند، اما مدیرعامل این مدارک و شواهد را نمی‌پذیرد و آن‌ها را با دلایل غیرمنطقی رد می‌کند، زیرا آن کارمند دوست صمیمی او است.

- (۱) کنترل‌نکردن هیجانات - کنترل‌نکردن هیجانات - اعتماد افراطی (۲) کنترل‌نکردن هیجانات - کوچک‌شمردن خود - سوگیری تأیید
(۳) سوگیری تأیید - کوچک‌شمردن خود - اعتماد افراطی (۴) اعتماد افراطی - سوگیری تأیید - کنترل‌نکردن هیجانات

۳۵۱- کدام‌یک از سبک‌های تصمیم‌گیری با مانع تصمیم‌گیری مقابل خود تناسب بیشتری دارد؟

- (۱) منطقی - کنترل‌نکردن هیجانات (۲) وابسته - اعتماد افراطی
(۳) احساسی - کنترل‌نکردن هیجانات (۴) احساسی - سوگیری تأیید

۳۵۲- عمل به سخن حضرت علی علیه السلام در حکمت ۱۷۳ نهج‌البلاغه در رفع کدام‌یک از موانع تصمیم‌گیری موثر است؟

- (۱) کوچک‌شمردن خود (۲) تصمیم افراطی (۳) سوگیری تأیید (۴) کنترل‌نکردن هیجانات

پیامدهای تصمیم‌گیری

۳۵۳- کسی شما را به میهمانی دعوت می‌کند، اما شما تمایل به شرکت در آن میهمانی ندارید و در عین حال نیز نمی‌خواهید حرف دروغی بزنید، در این‌جا چه نوع تعارضی ممکن است برای شما پیش بیاید؟

(انسانی ۹۳)

- (۱) گرایش - گرایش (۲) گرایش - اجتناب (۳) اجتناب - گرایش (۴) اجتناب - اجتناب

۳۵۴- فرض کنید راننده‌ای خلاف کرده است. افسر راهنمایی می‌گوید که یا باید ۲۰۰,۰۰۰ تومان جریمه شوید و یا اتومبیل را به پارکینگ منتقل کنید. راننده با کدام نوع تعارض روبه‌رو است؟

(انسانی ۹۴)

- (۱) اجتناب - اجتناب (۲) گرایش - گرایش (۳) اجتناب - گرایش (۴) اجتناب - گرایش چندانگانه

(انسانی فارح ۹۸)

۳۵۵- پیامد ناتوانی در تصمیم‌گیری، کدام است؟

- (۱) تعارض (۲) فرار از ضرر (۳) سوگیری تأیید (۴) کوچک‌شمردن خود

۳۵۶- تحصیل در دانشگاه ممکن است برای یک دانشجوی دختر جذب‌کننده باشد، ولی در عین حال ممکن است مانع از ازدواج او باشد، او در کدام موقعیت قرار گرفته است؟

(انسانی ۹۶)

- (۱) در شرایط فشار روانی (۲) تعارض گرایش - اجتناب (۳) شرایط ناکافی برای ازدواج (۴) مقاومت در برابر خواسته‌های خود

۳۵۷- کدام‌یک از گزینه‌های زیر از جمله آسیب‌های روانی - اجتماعی تصمیم‌های نادرست نمی‌باشد؟

- (۱) لطمه به بهداشت روانی (۲) اعتیاد (۳) بی‌بندوباری (۴) تصادفات جاده‌ای

(انسانی ۹۶)

۳۵۸- کدام مورد فرد را به احساسات مثبت و منفی گرفتار می‌کند؟

- (۱) تعارض اجتناب - اجتناب (۲) تعارض گرایش - اجتناب (۳) ناکامی (۴) فشار روانی

۳۵۹- به ترتیب هر کدام از موارد زیر کدام تعارض را به دنبال دارد؟

▶ پارسا بسیار خوابش می‌آید اما هنوز برای آزمون آماده نیست و باید بیشتر مطالعه کند.

▶ مهمانی تولد دوست صمیمی پارسا با مسابقه‌ی مهم تیم فوتبال مورد علاقه او مصادف شده است.

- (۱) اجتناب - اجتناب / گرایش - گرایش (۲) گرایش - اجتناب / گرایش - گرایش

- (۳) گرایش - اجتناب / گرایش - اجتناب (۴) اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب

۳۶۰- کدام‌یک از گزینه‌های زیر، مثالی از تعارض گرایش - اجتناب می‌باشد؟

(۱) سارا برای انتخاب مدرسه‌ی جدید دو انتخاب دارد که یکی ویژگی‌های مثبت بیشتری دارد.

(۲) کیوان بعد از سال‌ها تلاش، چند میلیون سرمایه جمع کرده است؛ حالا مردد است که با توجه به وجود ریسک، آن مبلغ را وارد بورس کند یا خیر.

(۳) حامد به مدرسه رفتن علاقه دارد، اما مجبور است کار کند و اگر این کار را نکند، نمی‌تواند هزینه‌ی جراحی مادرش را تأمین کند.

(۴) سعید به هر دو شغل تراشکاری و مکانیکی علاقه‌مند است و نمی‌داند بین این دو کدام‌یک را انتخاب کند.

۳۶۱- روش میانبر در تصمیم‌گیری به چه معناست؟

- (۱) در نظر نگرفتن برخی راه‌حل‌ها
 (۲) شناخت موقعیت‌های پرخطر
 (۳) شناسایی بهتر گزینه‌ها
 (۴) حذف تک‌تک گزینه‌ها

۳۶۲- تصمیم‌گیری نوعی ..... است.

- (۱) علم (۲) آگاهی (۳) مهارت (۴) استعداد

۳۶۳- شخصی قصد دارد که یک خودروی خارجی، با قیمتی تا سقف ۵۰ میلیون تومان خریداری نماید. او ابتدا با ۳۰ آگهی روبه‌رو می‌شود، سپس خودروهایی را که بیش از ۵۰ میلیون تومان قیمت دارند و یا داخلی هستند، حذف می‌کند و نهایتاً ۵ آگهی پیش روی خود می‌بیند. این شخص کدام‌یک از پیشنهادات را برای تصمیم‌گیری بهتر، مدنظر قرار داده است؟

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

- (۱) استفاده از روش میانبر
 (۲) شناسایی موقعیت‌های پرخطر
 (۳) استفاده از سبک تصمیم‌گیری منطقی
 (۴) شناخت دقیق تصمیم مورد نظر

(انسانی ۹۸)

۳۶۴- کدام عبارت، برای تصمیم‌گیری بهتر، درست‌تر است؟

- (۱) باید تصمیم‌گیری غالب انسان‌ها، منطقی باشد.
 (۲) سبک‌های تصمیم‌گیری مختلف، تعارض‌های مکرر ایجاد می‌کنند.
 (۳) تصمیم‌گیری منطقی استعدادی است که برخی از انسان‌ها ندارند.
 (۴) اگر قادر به تصمیم‌گیری نبودیم، استفاده از روش میانبر برای همه تصمیم‌گیری‌ها مناسب است.

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۳۶۵- به ترتیب هر یک از موارد زیر، مربوط به کدام‌یک از پیشنهادات در هنگام تصمیم‌گیری است؟

- (الف) بی‌توجهی به این نکته باعث تصمیم‌گیری‌های پرخطر می‌شود.
 (ب) هرچه موضوع تصمیم‌گیری دقیق‌تر باشد، اقدام‌های بعدی نیز شفاف‌تر خواهد بود.

(پ) اطلاع‌داشتن از بازی‌های آسیب‌زای فضای مجازی.

(ت) حذف تک‌تک جنبه‌های یک موضوع.

- (۱) الف) شناخت موقعیت‌های پرخطر - ب) تصمیم مورد نظر را خوب بشناسیم - پ) استفاده از سبک تصمیم‌گیری منطقی - ت) استفاده از روش‌های میانبر.
 (۲) الف) استفاده از سبک تصمیم‌گیری منطقی - ب) تصمیم مورد نظر را خوب بشناسیم - پ) شناخت موقعیت‌های پرخطر - ت) استفاده از روش‌های میانبر.
 (۳) الف) تصمیم مورد نظر را خوب بشناسیم - ب) استفاده از روش‌های میانبر - پ) شناخت موقعیت‌های پرخطر - ت) استفاده از سبک تصمیم‌گیری منطقی.
 (۴) الف) شناخت موقعیت‌های پرخطر - ب) استفاده از روش‌های میانبر - پ) استفاده از سبک تصمیم‌گیری منطقی - ت) شناخت تصمیم مورد نظر

۳۶۶- فردی که تصمیم‌های پرخطر می‌گیرد، کدام خطا را بیشتر تجربه می‌کند؟

- (۱) رد درست (۲) از دست دادن محرک (۳) اصابت (۴) هشدار کاذب

۳۱۷- گزینه ۲ تصمیم‌گیری، عالی‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیت شناختی انسان است که عبارت است از ارزیابی راه‌های مختلف و انتخاب بهترین راه.

۳۱۸- گزینه ۲ حضرت علی علیه السلام، شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌داند و در حکمت ۲۷۴ نهج‌البلاغه می‌فرماید: «چون به یقین رسیدید، اقدام کنید.»

۳۱۹- گزینه ۲ تصمیم‌گیری عالی‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیت شناختی انسان است. در گزینه (۲) انتخاب‌کردن نوعی تصمیم‌گیری است. فرآیند شناختی در گزینه‌ها به ترتیب: (۱) حل مسئله، (۲) تصمیم‌گیری، (۳) قضاوت و (۴) حافظه است.

۳۲۰- گزینه ۱ شباهت حل مسئله و تصمیم‌گیری این است که تصمیم‌گیری، نوعی حل مسئله است؛ چون تصمیم‌گیرندگان با این مسئله مواجه هستند که بهترین انتخاب چیست.

۳۲۱- گزینه ۲ اولویت‌های یک تصمیم‌گیری می‌تواند شامل همه گزینه‌های احتمالی باشد؛ به عبارت دیگر هر اولییتی، فرد تصمیم‌گیرنده را به مقصد می‌رساند، اما ممکن است اولویت مطلوب نباشد. گزینه‌های (۱) و (۳) کاملاً غلط هستند و گزینه (۴) هم‌معنای عبارت مورد نظر نمی‌باشد.

۳۲۲- گزینه ۱ تقسیم تصمیم‌گیری به انواع ساده - پیچیده و مهم - معمولی براساس نوع تصمیم است. براساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده، تصمیم‌گیری به ۲ نوع فردی و گروهی تقسیم‌بندی می‌شود.

۳۲۳- گزینه ۲ دشواری یک تصمیم‌گیری تابع توانمندی، نگرش‌ها و تجربیات شخصی است.

۳۲۴- گزینه ۲ مهم پیچیده - معمولی ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده

۳۲۵- گزینه ۲ این تصمیم به دلیل تأثیر بر آینده فرد از نوع مهم و چون انصراف از رشته کامپیوتر و تحصیل در رشته روان‌شناسی نیازمند بررسی چند اولویت است، از نوع پیچیده است.

۳۲۶- گزینه ۱ مسئله‌های خوب تعریف‌شده از نوع ساده هستند؛ چون واضح‌تر هستند و ملاک و استاندارد در پاسخ به آن‌ها وجود دارد، برعکس مسئله‌های خوب تعریف‌نشده از نوع پیچیده هستند، زیرا ملاک و استاندارد روشنی در پاسخ به آن‌ها وجود ندارد. در این سؤال عبارت‌های «مهم» و «معمولی» عبارت‌های انحرافی سؤال هستند و تعیین‌کننده نیستند؛ زیرا هم مسئله‌های خوب تعریف‌شده و هم مسئله‌های خوب تعریف‌نشده می‌توانند از نوع مهم یا معمولی باشند.

۳۲۷- گزینه ۱ هرگاه فردی براساس هزینه‌ها و مزایای خاص و در واقع براساس خرد و دانش خود تصمیم‌گیری می‌کند، به این معناست که ملاک تصمیم‌گیری او میزان سودمندی است که انتظار دارد به او برسد.

۳۲۸- گزینه ۲ در بعضی مواقع تصمیم‌گیری با خطر همراه است. در چنین حالتی اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری وجود ندارد. در این مثال هم شهاب به خاطر میزان خطرناک بودن این سرمایه‌گذاری، تصمیم به خارج‌کردن پول‌هایش از آن بانک گرفته است.

۳۲۹- گزینه ۲ در ابتدا فردی که قماربازی کردن را انتخاب می‌کند با ملاک «میزان سودمندی» یعنی بررسی میزان هزینه‌ها و مزایای خاص سراغ قماربازی می‌رود اما فردی که قماربازی را ادامه می‌دهد و حتی ممکن است به صورت وسواس‌گونه به قماربازی وابسته شود، به دلیل وجود هزینه‌های قبلی است که به این کار ادامه می‌دهد؛ زیرا فرد با خود می‌گوید من تا به حال این مقدار از زندگی‌ام را باختام (هزینه پرداخت کرده‌ام)، یک بار دیگر امتحان می‌کنم شاید به سود قابل توجهی رسیدم.

هیجانان، جزء ملاک‌های تصمیم‌گیری نمی‌باشد (رد ۴).

۳۳۰- گزینه ۲ در تعارض‌های گرایش - اجتناب، فرد در انتخاب یک هدف که از جهاتی خواستنی و از جهاتی ناخواستنی است، مردد می‌شود. در واقع اگر فرد آن موضوع را انتخاب کند باید موارد ناخواستنی یا خطری که آن موضوع با خود دارد را نیز ببیند؛ بنابراین باید میزان خطر را در نظر بگیرد و در نتیجه در تصمیم‌گیری مردد می‌شود.

۳۳۱- گزینه ۲ تمامی سبک‌های تصمیم‌گیری به جز سبک منطقی ناکارآمد هستند. تنها سبک کارآمد، سبک منطقی است.

۳۳۲- گزینه ۲ در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی هیچ‌گاه تصمیم‌وی عملی نمی‌شود. به عبارت دیگر، فردی که دارای این سبک تصمیم‌گیری است، «دست، دست می‌کند» و «کار امروز را به فردا می‌اندازد».

۳۳۳- گزینه ۲ تصمیم‌گیری برای ازدواج یک امر مهم و پایدار است و همه ابعاد زندگی را در بر می‌گیرد؛ در نتیجه به روش‌های پایدار و ماندنی نیاز دارد.

۳۳۴- گزینه ۱ در این سبک، فرد به صورت ناگهانی، با عجله و بدون محاسبه و بی‌توجه به عواقب کار تصمیم می‌گیرد.

۳۳۵- گزینه ۴ در این‌گونه از قتل‌ها که قاتل و مقتول یکدیگر را نمی‌شناخته‌اند، یعنی از قبل نقشه‌ای برای کشتن وجود ندارد، به احتمال زیاد قاتل با سبک تصمیم‌گیری تکانشی، یعنی بدون محاسبه و با عجله تصمیم‌گیری کرده است و رویدادی خطرناک شکل گرفته است.

۳۳۶- گزینه ۴ سبک تصمیم‌گیری منطقی بهترین شیوه تصمیم‌گیری است. زیربنای این تصمیم‌گیری، نه عجله و شتاب، نه احساسات و هیجان‌های زودگذر، نه اطاعت و پیروی کورکورانه و نه اجتناب، بلکه اندیشیدن است.

در سبک تصمیم‌گیری منطقی، فرد براساس نظم و قاعده (۱) و قانونمندی (۲) تصمیم می‌گیرد، اما زیربنای این تصمیم‌گیری نظم و قاعده و قانونمندی نیست؛ بلکه اندیشیدن است (رد ۱ و ۲).

۳۳۷- گزینه ۴ علاقه علی به تیپ عمومی باعث شده است که او از نظر شغلی به عمومی‌ش شباهت پیدا کند؛ بنابراین تصمیم‌گیری او از نوع احساسی بوده است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ سبک تصمیم‌گیری وابسته ۲ سبک تصمیم‌گیری تکانشی ۳ سبک تصمیم‌گیری اجتنابی

۳۳۸- گزینه ۲ تصمیم‌گیری سودابه به صورت ناگهانی، با عجله و بدون محاسبه است که از نوع سبک تصمیم‌گیری تکانشی محسوب می‌شود. سهیلا نیز به جای فکر کردن، کورکورانه از سودابه اطاعت کرده است و دلیل انتخاب او این بوده است که سودابه چنین تصمیمی گرفته است؛ بنابراین سبک تصمیم‌گیری سهیلا از نوع وابسته است.

۳۳۹- گزینه ۴ اصطلاح «چشم و هم‌چشمی» به مواردی اشاره دارد که فرد فقط به این خاطر که دیگران کاری را انجام داده‌اند، آن کار را می‌کند. در این مورد، فرد بدون سنجش جوانب تصمیم خود، به پیروی از دیگران، کاری را انجام می‌دهد؛ بنابراین از سبک تصمیم‌گیری وابسته استفاده می‌کند.

۳۴۰- گزینه ۱ مسعود با عجله و شتاب و بدون محاسبه تصمیم‌گیری کرده است که این ویژگی‌ها بیانگر سبک تصمیم‌گیری تکانشی است. در این مثال ممکن است، احساسات مسعود نسبت به دوستش در رفتار او بی‌تأثیر نباشد؛ اما آن‌چه که مهم است تصمیم‌گیری ناگهانی و بدون محاسبه است؛ زیرا او شناکردن بلد نبوده و ناگهانی این تصمیم را گرفته است (رد ۲).

۳۴۱- گزینه ۲ در سبک تکانشی فرد بدون در نظر گرفتن عواقب کار و براساس هیجان لحظه‌ای تصمیم می‌گیرد.

- ۳۴۲- **گزینه ۲** در این مثال، امیر به دلیل میزان خطر از دست دادن هدایا، از ادامه مسابقه صرف نظر کرده است.
- ۳۴۳- **گزینه ۴** در مراحل تصمیم‌گیری پس از مرحله «بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت» وارد مرحله «ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت» می‌شویم.
- ۳۴۴- **گزینه ۲** بررسی آینده شغلی و میزان درآمد، بیانگر مرحله چهارم از مراحل تصمیم‌گیری می‌باشد؛ یعنی ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت.
- ۳۴۵- **گزینه ۲** فردی که در رابطه با موضوع انتخاب رشته به مرحله بررسی دروس هر رشته رسیده است، یعنی در مرحله بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت قرار دارد.
- ۳۴۶- **گزینه ۲** «اعتماد افراطی» روش غلطی است که مانع تصمیم‌گیری می‌شود. برخی از تصمیم‌گیرندگان، به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارند. در نتیجه تصمیم‌گیری آن‌ها غلط از آب درمی‌آید. برای مثال دانش‌آموز زنگی که فکر می‌کند در همه‌جا با اندک مطالعه‌ای بهترین نتیجه را به دست می‌آورد.
- ۳۴۷- **گزینه ۳** افراد و موقعیت‌های مختلف، واکنش‌های هیجانی متفاوتی در ما ایجاد می‌کنند. این واکنش‌های عاطفی، به دلیل زودگذربودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشد. افرادی که قادر به کنترل هیجان‌های خویش نباشند، با شکست در تصمیم‌گیری روبرو می‌شوند. مدیر مدرسه نیز با خطای کوچک دانش‌آموز عصبانی شده و به دلیل عدم کنترل هیجان خویش، تصمیمی اشتباه گرفته است.
- ۳۴۸- **گزینه ۴** در موقعیت تصمیم‌گیری، با افراد و حالت‌های مختلفی مواجه می‌شویم. افراد مختلف، واکنش‌های هیجانی متفاوتی در ما ایجاد می‌کنند. این واکنش‌های عاطفی به دلیل زودگذربودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشد. در این مثال هم وحید به دلیل عصبانی شدن از فرد خاطی به سمت او حمله می‌برد و این موضوع تحت تأثیر مانع «کنترل نکردن هیجان‌ها» رخ داده است.
- ۳۴۹- **گزینه ۲** احساسات، هیجان‌ها و واکنش‌های عاطفی به دلیل زودگذربودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشند. افرادی که قادر به کنترل هیجان‌ها خویش نباشند، به طور مداوم با شکست در تصمیم‌گیری مواجه می‌شوند.
- ۳۵۰- **گزینه ۲** در این‌جا واکنش‌های عاطفی زودگذر، مانع تصمیم‌گیری درست هستند: کنترل نکردن هیجان‌ها
- در این موقعیت تصمیم‌گیرنده اعتماد به نفس کمی دارد و نمی‌تواند در فرایند تصمیم‌گیری موفق باشد: کوچک شمردن خود
- در این تصمیم، فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند (با وجود شواهد متناقض): سوگیری تأیید
- ۳۵۱- **گزینه ۲** در کنترل نکردن هیجان‌ها، فرد براساس عواطف و احساسات زودگذر تصمیم‌گیری می‌کند که مرتبط با سبک تصمیم‌گیری احساسی است.
- گزینه‌های (۱) و (۴) به راحتی حذف می‌شوند.
- گزینه (۲): در اعتماد افراطی فرد به روش‌های تصمیم‌گیری خود، اعتماد افراطی دارد؛ اما در سبک وابسته، فرد برعکس است.
- ۳۵۲- **گزینه ۲** حضرت علی علیه السلام در حکمت ۱۷۳ می‌فرماید: «آن کس که از افکار و آراء گوناگون استقبال می‌کند، صحیح را از خطا به خوبی تشخیص می‌دهد.» هم‌چنین می‌دانیم در سوگیری تأیید، فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند.
- پس استفاده از آرای گوناگون باعث می‌شود دچار سوگیری تأیید نشویم.
- ۳۵۳- **گزینه ۴** تعارض‌ها سه نوع هستند. در این موقعیت هر دو گزینه نامطلوب و ناخواسته است و فرد مجبور به انتخاب یکی از آن‌هاست. این تعارض از نوع **اجتناب - اجتناب** است.

- بررسی سایر گزینه‌ها:** در تعارض گرایش - گرایش فرد بین دو امر خواسته‌نی باید انتخاب کند (۱) و در تعارض گرایش - اجتناب یا همان اجتناب - گرایش نیز فرد با تعارض بین دو امر خواسته‌نی و ناخواسته‌نی مواجه است (۲ و ۳).
- ۳۵۴- **گزینه ۱** تعارض‌ها سه نوع هستند. در این موقعیت هر دو گزینه نامطلوب و ناخواسته‌نی است و فرد مجبور به انتخاب یکی از آن‌هاست. این تعارض از نوع **اجتناب - اجتناب** است.
- در تعارض گرایش - گرایش فرد بین دو امر خواسته‌نی باید انتخاب کند (۲) و در تعارض گرایش - اجتناب نیز فرد با تعارض بین دو امر خواسته‌نی و ناخواسته‌نی مواجه است (۳).
- ۳۵۵- **گزینه ۱** وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم، ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که «تعارض» نام دارد.
- ۳۵۶- **گزینه ۲** این فرد دچار تعارض گرایش - اجتناب شده است. در این موقعیت، تصمیم‌گیری فرد با دو امر خواسته‌نی (رفتن به دانشگاه) و ناخواسته‌نی (مانع از ازدواج بودن دانشگاه) مواجه است.
- توجه کنید که اگر این تست به این نحو مطرح شده بود که فرد بین ازدواج و دانشگاه رفتن مردد مانده است و به هر دو گرایش و علاقه دارد، در آن صورت پاسخ ما تعارض گرایش - گرایش بود، اما چون این تعارض در گزینه‌ها وجود ندارد، با توجه به نحوه مطرح شدن صورت سؤال، صرفاً گزینه تعارض گرایش - اجتناب می‌تواند صحیح باشد.
- ۳۵۷- **گزینه ۱** لطمه به بهداشت روانی یکی از آسیب‌های فردی تصمیم‌های نادرست است، نه آسیب‌های روانی - اجتماعی.
- ۳۵۸- **گزینه ۲** در تعارض **گرایش - اجتناب** که از فراوان‌ترین تعارض‌ها در زندگی انسان است، فرد با تعارض بین دو امر خواسته‌نی (احساس مثبت) و ناخواسته‌نی (احساس منفی) مواجه است، مثل انتخاب رشته مورد علاقه و تحصیل در آن به شرط دوری از خانواده و زندگی در شهری دیگر.
- ۳۵۹- **گزینه ۲** در مورد اول پارسا باید بین خوابیدن (گرایش) و مطالعه در نیمه‌شب (اجتناب) تصمیم بگیرد. (گرایش - اجتناب)
- در مورد دوم پارسا باید بین مهمانی تولد دوستش (گرایش) و مسابقه تیم محبوبش (گرایش) تصمیم بگیرد (گرایش - گرایش).
- ۳۶۰- **گزینه ۲** در مثال گزینه (۲)، کیوان در انتخاب یک موضوعی مردد مانده است که از جهاتی مثبت (دریافت سود) و از جهاتی منفی (احتمال ریسک) است. بنابراین دچار تعارض گرایش - اجتناب شده است. گزینه (۱) اصلاً تعارض نیست! تعارض زمانی رخ می‌دهد که فرد در شرایطی قرار بگیرد که حتماً باید تصمیم بگیرد، اما قادر به تصمیم‌گیری نباشد. در این مثال سارا بین انتخاب یک مدرسه خوب و یک مدرسه خوب‌تر گیر کرده است، بنابراین به راحتی می‌تواند مدرسه خوب‌تر را برگزیند. گزینه (۳) اجتناب - اجتناب و گزینه (۴) گرایش - گرایش.
- ۳۶۱- **گزینه ۴** روش میانبر «حذف تک‌تک گزینه‌ها» به این معناست که زمانی که فرد قصد تصمیم‌گیری دارد، یک‌به‌یک گزینه‌ها را براساس ملاک‌های مورد نظرش حذف می‌کند و انتخاب را برای خود آسان‌تر می‌کند.
- ۳۶۲- **گزینه ۲** تصمیم‌گیری، نوعی مهارت است. هر فردی که دارای مهارت تصمیم‌گیری باشد، بیشتر از دیگران از آسیب‌های روانی - اجتماعی آن در امان خواهد بود.
- ۳۶۳- **گزینه ۱** در این تصمیم‌گیری، او با حذف تک‌تک گزینه‌ها از روش میانبر استفاده کرده است.

۳۶۴- گزینه ۱ پیشنهادات برای تصمیم‌گیری بهتر عبارت‌اند از:

- ۱) تصمیم مورد نظر را به خوبی بشناسید.
- ۲) از سبک تصمیم‌گیری منطقی استفاده کنید، سبک غالب هر فردی باید از نوع تصمیم‌گیری منطقی باشد (۱).
- ۳) در تصمیم‌گیری‌های مهم و پیچیده از روش‌های میانبر استفاده کنید (رد ۴).
گزینه‌های (۲) و (۳) به کلی غلط هستند.

۳۶۵- گزینه ۲ بی‌توجهی به سبک تصمیم‌گیری منطقی باعث تصمیم‌گیری پرخطر می‌شود.

۱) اگر تصمیم مورد نظر را خوب بشناسیم و موضوع تصمیم‌گیری دقیق‌تر باشد، اقدام‌های بعدی نیز شفاف‌تر خواهد بود.

۲) اطلاع‌داشتن از بازی‌های آسیب‌زای فضای مجازی دلالت بر شناخت موقعیت‌های پرخطر دارد.

۳) حذف تک‌تک جنبه‌های یک موضوع یعنی استفاده از روش‌های میانبر.

۳۶۶- گزینه ۴ فردی که تصمیم پرخطر می‌گیرد به این معنی است که

اهمیت رسیدن به هدف برایش بالاست و هدف را ردیابی می‌کند، به همین دلیل احتمالاً هشدار کاذب بیشتری تجربه می‌کند. (این سؤال به صورت ترکیبی طرح شده است و هم کارکردهای توجه در فصل ۳ را مورد سؤال قرار داده و هم روش‌های ارتقای مهارت تصمیم‌گیری در فصل ۶)